

Intervenció de la CUP davant de la moció de SOMESCOLA i les mocions de la resta de partits polítics

En el món polític d'avui és un recurs recurrent invocar sagrats i grandiloqüents principis ideològics per defensar nobilíssimes causes, de forma que no calgui reconèixer que en la confrontació política, el més important és imposar els propis interessos i visió del món; la voluntat de fer les coses com volem que es facin. Certament, és desitjable que allò que es vol sigui congruent amb grans principis, i no està de més que les dades científico-tècniques refermin que s'acompleixen els objectius perseguits. Massa sovint, però, les grans paraules remetent a realitats fictícies; se les invoca per ocultar les pròpies misèries i els anhels ideològics reals. Massa sovint també les dades científiques es tergiversen i manipulen per convertir en tècniques discussions que són polítiques, i per fer irracionals, perverses i desviades les posicions polítiques contràries a la pròpia. La reacció de Somescola davant de la interlocutòria del Tribunal Superior de Justícia de Catalunya, i sobretot l'afany estratègic amb què Convergència s'ha esforçat per rendibilitzar la campanya, són un clar exponent d'aquesta tendència despolititzadora.

Davant d'això, a la gent de la CUP ens seria ben senzill sumar-nos a les immaculades mocions dels diferents grups polítics sense dir res; admirar-nos de la diligència amb què cada grup ha presentat la seva pròpia moció, amb petits matisos diferenciadors... no fos cas que la pròpia clientela els cregués dòcils seguidors del partit que més ràpid va reaccionar -en aquest cas, Convergència-. Una bona oportunitat per marcar paquet patriòtic i sensibilitat social no es pot deixar escapar, i aquesta ha estat bona com poques.

Per què resistir-nos a aquest harmònic i alhora plural consens que s'ha generat? Estem d'acord a defensar el català com a llengua vehicular única de l'escola, si més no fins que aconseguim la plena emancipació nacional. Quan arribi aquest moment les regles del joc canviaran, i haurem de replantejar quin ha de ser el paper de l'escola per mantenir viu el castellà com a llengua comuna de Catalunya. Fins llavors, creiem que el manteniment del català com a llengua vehicular preferent en l'educació és una eina irrenunciable per evitar la seva definitiva minorització. Volem el català com a llengua preferent de l'escola perquè això contribueix a assegurar-ne una posició suficientment sòlida com a llengua comuna de Catalunya, i volem que en sigui la llengua comuna perquè només és llengua pròpia dins dels Països Catalans, i perquè ha estat la llengua pròpia de gairebé tots els catalans des de fa centenars d'anys. És una singularitat cultural menor, però singularitat al cap i a la fi, i és un artefacte cultural de continuïtat amb el passat col·lectiu del país; un passat que, per cert, no volem pas mitificat.

Enfront d'això, és políticament legítima la postura d'alguns catalans que defensen polítiques que, a la llarga, segurament suposarien una dolça i lenta mort del català. Alguns catalans preferirien optar pel castellà com a llengua comuna preferent. Afortunadament, són una minoria, i estaria bé que reconeguessin que som el conjunt dels catalans els que hem de decidir la política lingüística del nostre país i de la nostra escola.

Però aquest reconeixement no existeix. Bona part de l'opinió pública i política espanyola, i una part de la catalana, no reconeixen el dret legítim dels catalans a decidir políticament la llengua vehicular de la seva escola. L'acusació d'estar mantenint opcions lingüístiques fanàtiques i antidemocràtiques, que atempten contra la llibertat més bàsica, és comuna. Per contra, la temptació de no reconèixer la legitimitat política de les veus contràries a la política lingüística de l'escola catalana, aquelles que demanen més pes del castellà, també sovinteja, tot considerant antidemocràtiques i negant la veu a les posicions dissidents. En aquest sentit, el paper dels mitjans de comunicació catalans ha estat força galdós, sense arribar però al nivell de maniqueisme demonitzador dels principals mitjans de comunicació espanyols.

En la defensa del català com a llengua vehicular de l'escola no s'ha posat l'accent en el fet que la majoria de catalans volem que el català jugui aquest paper en les institucions públiques catalanes, i que hem de tenir el dret inalienable de prendre aquesta decisió, sinó en el fet que el català juga un paper central per assegurar la cohesió i la igualtat d'oportunitats entre els catalans. Val a dir que en d'altres moments, quan el model alternatiu que es plantejava era el de la segregació de l'escola en funció de la llengua vehicular, i que per tant hi hagués escoles en català i escoles en castellà, el risc de fractura social del país era important, i el cost que això podia tenir en termes d'igualtat d'oportunitats pels nens castellanoparlants sense competències lingüístiques en català podia ser també elevat. Davant del model segregat, l'aposta per una escola única que tingués el català de llengua vehicular no només s'ajustava més al que desitjava la majoria, sinó que evitava aquests riscos.

Ara, però, el model que es planteja des dels partits contraris al fet que el català tingui el pes que té no és un model d'escola segregada, que és el fantasma que s'agita en el manifest de Somescola, sinó un model en què el català no tingui un paper vehicular preferent. Té aquest model uns efectes tan devastadors per a la cohesió social i per a la igualtat d'oportunitats dels catalans com afirmen, a l'uníson, partits polítics i organitzacions de la societat civil? El cert és que no té per què ser així, depenent del model alternatiu que es plantegés. De fet, molts dels defensors de la vehicularitat exclusiva del català farien bots d'alegria si a les seves escoles el 25% o el 30% de les classes es fes en anglès, malgrat que això suposaria menys presència del català. Resulta còmode atiar el fantasma de la segregació, la por de trencar la cohesió del país, o la voluntat de millorar les oportunitats dels més desafavorits, però el cert és que si el model no es toca és, bàsicament, perquè no volem debilitar la posició del català, i perquè, això sí que és cert, el model que proposem no té per què suposar perjudicis en termes de cohesió social o d'igualtat d'oportunitats. Però que no tingui per què suposar-los no significa que els asseguri.

Segurament, per molts grups polítics i entitats l'argument de la cohesió és un refugi còmode per defensar el paper del català apel·lant a grans principis que convencin les seves parròquies. Per altres grups polítics, Convergència al capdavant, fer bandera de la cohesió i de la igualtat d'oportunitats resulta poc menys que una obscenitat, especialment si tenim en compte les polítiques educatives que estan articulant. Si una cosa no preocupa Convergència, si més no els seus ideòlegs de primera línia, és la cohesió social i la igualtat d'oportunitats; si més no, una cohesió social que no sigui la claudicació i resignació dels desafavorits a una vida de segona, i una igualtat d'oportunitats que no sigui una lluita per les engrunes de benestar que queden després que els privilegiats passin per la repartidora.

Durant el darrer mandat del tripartit, socialistes i convergents van acordar una llei educativa que deixava les portes obertes a soscar els principis d'equitat, de cohesió social i d'igualtat d'oportunitats de l'escola catalana. Convergència ha sabut aprofitar el regal, i, sota l'auspici de la crisi econòmica, ha començat la tasca de desguàs. Primer va ser la sisena hora, que no es podia pagar (llàstima que no preocupi l'ús que fa l'escola concertada, d'aquesta sisena hora, passant-se pel forro el que normativament ha de ser). Després la disminució de les plantilles de l'escola pública. Per contra, s'han ampliat concertacions i en cap moment s'ha plantejat revocar convenis de concertació amb escoles d'elit. Es modifiquen els decrets d'admissió d'alumnes no pas per aconseguir millorar la tria d'escola dels pares, sinó per aconseguir que les escoles concertades puguin triar el perfil de pares que volen, sense que hi hagi aquelles famílies que, per motius que se'ns escapen, deuen considerar empestades.

Les conseqüències d'aquestes polítiques educatives poden ser dramàtiques per la cohesió social i la igualtat d'oportunitats que tant diuen defensar. S'incentiva que, cada vegada més, el sistema escolar sigui vist com a format per escoles de primera i escoles de segona. Les conseqüències, però, no només afecten aital cohesió i igualtat; també afecten l'eficàcia del català com a eina de cohesió i igualtat. Amb una escola partida en dos, es fàcil que uns vegin el català com a artefacte de distinció cultural, i els altres com a artefacte de domini, allò que se'ls imposa des de les institucions però que ni viuen ni veuen en el seu dia a dia, per exemple en els companys d'escola. Davant d'aquesta situació, la vindicació del català com a llengua d'oportunitats esdevé especialment fàcil i enganyosa.

Hi ha qui està més preocupat per aconseguir una Catalunya catalana que no pas una Catalunya lliure. Una Catalunya catalana on uns mantinguin els privilegis, sovint sustentats amb recursos públics, i uns nínxols escolars no contaminats per la presència de classes populars; i uns altres hagin d'acatar una realitat on es fixen uns estàndards de catalanitat que s'han d'assumir, a nivell de Grans Valors (atenció al nou projecte de definició dels Valors dels Catalans que prepara el conseller Cleries!) o de llengua. La conseqüència acabarà sent una societat dividida, on el català sigui vist, per molts, com una llengua d'imposició.

Acceptem la moció proposada per Somescola, però hem d'advertir dels riscos, tant per la cohesió social i la igualtat d'oportunitats, com per la salut del català, de les conservadores polítiques que està duent a terme Convergència en general, i la consellera Irene Rigau en particular. Algunes conseqüències les patirem només les classes populars. D'altres les acabarem patint tots.